CHANDRA SEKHARA CHAMPU. A POEM IN PROSE AND VERSE. BY RAMAHATHA; PART. II.

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649520893

Chandra Sekhara Champu. A Poem in Prose and Verse. By Ramahatha; Part. II. by Pandit Jibananda Vidyasagara

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

PANDIT JIBANANDA VIDYASAGARA

CHANDRA SEKHARA CHAMPU. A POEM IN PROSE AND VERSE. BY RAMAHATHA; PART. II.

Trieste

CHANDRA SEKHARA CHAMPU.

A

POEM

IN

PROSE AND VERSE.

BY

RAMANATHA.

PART. II.

EDITED

BY

PANDIT JIBANANDA VIDYASAGARA B. A.

Superintendent, Free Sanskrit College.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE SATYA PRESS

1874.

*To be had from Pandit Jibananda Vidyasagara B. A.
perintendent, Free Sanskrit College of Calcutta.*

पण्डितकुलतिलक-पूज्यपाद श्रीमत् तर्कवाचस्पति
पाद-प्रणीत-प्रकाशित-पुस्तकान्येतानि

१ आशुबोध व्याकरणम् ...
२ धातुरूपादर्शः ...
३ शब्दस्तोम-महानिधि [संस्कृत अभिधान]
४ सिद्धान्तकौमुदी—सरलाटीकासहिता ...
५ सिद्धान्तबिन्दुसार [वेदान्त] ...
६ तुलादानादिपद्धति [बङ्गाक्षरैः] ...
७ गयाश्राद्धादिपद्धति ...
८ शब्दार्थ रत्न ...
९ वाक्यमञ्जरी [बङ्गाक्षरैः] ..
१० छन्दोमञ्जरी तथा वृत्तरत्नाकर—सटीक
११ वेणीसंहार नाटक—सटीक ...
१२ मुद्राराक्षस नाटक—सटीक ...
रत्नावली ...
मालविकाग्निमित्र—सटीक ...
१५ धनञ्जय विजय—सटीक ...
१६ महावीरचरित ...
१७ साङ्ख्यतत्त्वकौमुदी—सटीक ...
१८ वैयाकरणभूषणसार ..
१९ लीलावती ...
२० वीजगणित ...
२१ शिशुपालवध—सटीक ...
२२ किरातार्जुनीय—सटीक ...
२३ कुमारसम्भव—पूर्वखण्ड सटीक ...
२४ कुमारसम्भव—उत्तरखण्ड ...
२५ अष्टकम् पाणिनीयम् ...
२६ वाचस्पत्यम् [संस्कृत बृहदभिधान] ...
२७ कादम्बरी—सटीक
२८ राजप्रशस्ति ...
२९ अनुमानचिन्तामणि तथा अनुमानदीधिति

चन्द्रशेखरचम्पूः ।

(उत्तरभागः)

श्रीश्रीरघुनाथदेवमिश्रदार्ढ्यात्मतनूद्भवः,
सश्रीभंजितपाखण्डिरमलः श्रीराजकृष्णार्भकः ।
श्रीराधा नन्दनन्दमौलिकथया श्रीरामनाथः स्वकम्,
चम्पूं गुम्फितवान् तदीयकथयोत्कासीऽकलङ्कोऽस्य वः ॥

वि, ए, उपाधिधारिणा

श्रीजीवानन्दविद्यासागरभट्टाचार्य्येण संस्कृता ।

—०:०—

कलिकाता-सत्ययन्त्रे

मुद्रिता ।

शाका: १७९९ ।

PK
3798
R2544
C35
v.2

LIBRARY
SEP 17 1975
UNIVERSITY OF TORONTO

चन्द्रशेखरचम्पूः ।

॥ द्वितीयोभागः ॥

ततः प्रभाते प्रथयातिरम्यां सभां समासाद्य सितांशुमौलिः ।
कुमारयोरानयनाय राजा सम्प्रेषयामास वरानमात्यान् ॥ १ ॥
तावेत्य सन्तापहरौ जनानां हेमन्तशीताविव कान्तरूपौ ।
प्रणेमतुस्तन्नयनाब्जयुग्ममुद्वेजयन्तौ पितुरिन्दुमौलेः ॥ २ ॥
राजापि देव्या गृहनिर्गतस्य कापालिकस्याकृतितुल्यमूर्त्तीम् ।
मत्वा तु तौ शापविकारितात्मा मुहुर्मुहुर्गूढदृशान्वपश्यत् ॥ ३ ॥

अचिन्तयच्च—हा धिक् कष्टं स्वभावचपला हि स्त्रीजातिः स्वभाव-कपटपेटिका च पुंवचनपटीयसी च ।

अहोऽबलानां प्रबलैव माया ह्यवञ्चयन्मामपि यद्गिरैषा ।
हा वामतां वामदृशां न कोऽपि कैरप्युपायैरपहर्तुमीशः ॥ ४ ॥
वंशे मनोरखिलमानवसत्तमस्य जाता ककुत्स्थनृपतेस्तनया प्रिया मे ।
हा हन्त धिग्व्यवसितं किमिदं तदीयं विश्वास एव वनितासु नहीति सत्यं
॥ ५ ॥ किं कुर्मः—

चन्द्रश्चेन्मलिनीकरोति रजनी भानुं तथा निर्मला,
लक्ष्मीर्वा दिवसस्य सा यदि सतां वृत्तिर्गुणान् कृन्तति।
सत्कीर्त्तिं यदि धिक्कृतिं वितनुते पीता सुधा हन्ति चेत्,
सत् प्रज्ञापि हि लज्जदा यदि भवेत् कुर्वन्तु किं कोविदाः॥६॥

विचिन्तयन्नेवमसुस्थचेता विलम्ब्य राजाचलमुत्थितः सन्।
विसृज्य सर्वान् शयनालयान्तः शयानवद्ध्यानपरो बभूव॥ ७॥

नरेन्द्रपुत्रावपि वासमेत्य क्षीणावुपाचिन्तयतां मिथस्तौ।
हा हन्त राज्ञा ह्यवधीरितौ स्वः किमर्थमित्येव वितर्कयन्तौ॥८॥

अलब्धविद्यौ किमु हीनवीर्यौ किं दुश्चरित्रौ किमु लोकपालौ।
किम्भक्तिहीनौ गुरुसज्जनानां ननन्द नावां यदयं पितापि॥ ९॥

नवा सुहृद्भेदकरोऽत्र कश्चिदस्त्येष वा केन च कारणेन।
सन्दूषितौगूढ़पदौवगूढ़ौन भेदहेतुं मनसाप्य पैमि॥ १०॥

अबीजतोप्यङ्कुरपल्लवादिक्रमेण तत्तत्फलमप्यकाले।
उत्पाद्य विज्ञानपि मोहयन्ति महेन्द्रजालिप्रतिमाः खला हि॥११॥

नीचैः स कुद्दालमुखेन तद्वत् मुखेन दूर्व्वाङ्कुतपूरितेन।
मलं परेषामुपभुज्य वृत्तिमाप्नोति नूनं खलपूः खलश्च॥ १२॥

स्वपुंविभेदे निपुणातिगूढा संवञ्चने दृष्टिमतोपि दक्षाः।
दक्षाः परार्थापहृतौ खलस्य वृत्तिश्च दूतौ प्रकृतिश्च दुष्टा॥ १३॥

विनापराधादहयोपि नैव दशन्ति न स्वार्थसृते वृकाश्च।
परापकाराय भवन्ति नैतौ पराधिकर्त्तुः पिशुनस्य हेतू॥ १४॥

परापकारं खलु निर्निमित्तं कुर्वन्ति हा हन्त खलाः स्वभावात्।
'जातनिमित्तेपि च साधुवृत्ता न चापकुर्वन्ति परान् स्वभावात्॥१५॥

धर्मश्च कीर्त्तिश्च परोपकारो लाभः सतां ग्राम्यजनस्य लाभः ।
वित्तादिलाभोल्पमतेः खलस्य परस्य सम्पीड़नमेव लाभः ॥ १६ ॥

निरर्थकं क्रन्दति वस्तुतुल्यं मर्मापरेषां खल उन्दुराभः ।
दोषेतरे दृक् न भवतामुष्य दोषैकदृष्टेः खलपेचकस्य ॥ १७ ॥

नोक्तिर्न दानं न रतिर्न भीतिर्न शास्त्रशिक्षा नच लोकवीक्षा ।
न केप्युपायाः प्रभवन्ति हन्त खलस्वभावस्य निवर्तनाय ॥ १८ ॥

इदं महद्दुःखतरं वनप्रियः कलैकलापी विरलं ब्रवीति ।
इदन्ततोदुःखतरं हि दुर्वाक् काकःकटूच्चैर्बहुरारटीति ॥ १९ ॥

सच्छिद्रोपि न गुणं गृह्णाति, लघुरपि न गुरुयन्त्रणया निश्चलो भवति, जलयन्त्रीवाभिमुखोपि न प्रणतमभिसरति, वायुरिव छिद्रानुसार्य्यपि न साधुहृदयसुषिरं प्रविशति, शून्यमिव छिद्रेषु प्रत्यक्षमेव लक्ष्यते, न जनावकाशं प्रयच्छति, ज्वलन इवाश्रयाशोपि न साधु प्रकाशते, पृथ्वीव कालेन निक्षेपं हरति, न च क्षमापदं भजते,पुरुषाद[मत्तोन्मत्तः]इव दूरपरिहरणीयोपिभवति, भजङ्ग इव प्राणान्तं विना न प्रहार्य्यः ; खलानामपुण्यजनानां पुण्यजनानामिव दर्शनं—विप्लवबीजानां प्लवगबीजानामिव श्लेषभावसमुपद्रवाय, अभाष्याणामार्हतादिभाष्याणामिव भाषणं पापाय मोहायच, अज्ञानामुपदेशोपि ज्ञानामिवाशिवसम्भवोच्छेदाय, अकरुणानां करुणानामिव समागमोहृच्छोकाय, जडानामजडानामिव देशानामभिगमस्तृषिताशाच्छेदाय, जीवितच्छेदाय च, ताडनं शुनामिवैषां कटुशब्दश्रवणाय, एतेषु वाक्प्रयोगोगह्वरेष्विव वोः प्रतिशब्दश्रवणाय एषां, पालनं उपेक्षा वा रोगानामिवानर्थाय, एभ्यः प्रियवाग्दानं गुड़दानमिव ज्वरोत्प्रकोपाय,